

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la Mecanismul național de
implementare, monitorizare și raportare a
implementării tratatelor internaționale și regionale în domeniul
drepturilor omului

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii de Guvern „Cu privire la Mecanismul național de implementare, monitorizare și raportare a implementării tratatelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului” elaborat de Cancelaria de Stat, Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul actului normativ a fost elaborat în baza Art. 6 lit. b), c) și art. 7 lit. k) din Legea nr. 136/2017 privind Guvernul, care conferă Guvernului competențe de coordonare și promovare a politicilor în domeniul drepturilor omului. Sursa proiectului sunt angajamentele internaționale asumate de Republica Moldova prin ratificarea unui număr important de tratate universale și regionale privind drepturile omului, inclusiv în cadrul ONU, Consiliului Europei și altor organizații internaționale. De asemenea, proiectul răspunde necesității de a implementa recomandările formulate de mecanismele internaționale de monitorizare a tratatelor internaționale, în special cele emise în cadrul Evaluării Periodice Universale (EPU) și de Comitetele ONU de tratat. În același timp, proiectul va contribui la setarea unui nou mecanism Mecanismul național de implementare, monitorizare și raportare a implementării tratatelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului (MNIMR) și abrogarea Hotărârea Guvernului nr. 65/2019 privind Consiliul Național pentru Drepturile Omului.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
La momentul actual, mecanismul instituțional de coordonare, monitorizare și raportare eficientă a implementării tratatelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului nu este unul deplin funcțional și prezintă probleme de eficiență. Acest fapt se datorează fragmentării procesului de coordonare, capacităților insuficiente de personal implicat din APC și APL, centralizării excesive a mandatului mecanismului. Cadrul normativ anterior, în special Hotărârea Guvernului nr. 65/2019, nu prevedea o structură sistemică a mecanismului instituțional pe domeniu, delimitări conceptuale și competențe instituționale clar definite pe domenii, atribuții specifice repartizate între autorități. Aceste lacune au influențat negativ procesul de raportare către organismele internaționale. De asemenea, sistemul existent nu contribuia la o evidență sistematizată a măsurilor de implementare a recomandărilor internaționale în plan sectorial la nivel central și local și nu responsabiliza implicarea autorităților publice centrale și locale la luarea deciziilor. Mecanismul în formula curentă a fost criticat pentru posibilități limitate de consultare cu societatea civilă și instituțiile naționale pentru drepturile omului. Pe acest fundal, modificarea MNIMR va contribui la următoarele îmbunătățiri:

a. Va institui un mecanism național cu componente instituționale clare (CNDO/Subcomitete, Secretariat permanent, coordonatori în domeniul drepturilor omului la nivel central și local, comisii specializate, comisii teritoriale). b. Va stabili responsabilități legale și procedurale pentru fiecare actor implicat. c. Va asigura un proces de raportare coerent și participativ, inclusiv prin consultarea cu societatea civilă și alte părți interesate.
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
Obiectivul proiectului este instituirea unui mecanism național funcțional, coerent și sustenabil pentru implementarea, monitorizarea și raportarea tratatelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului, la care Republica Moldova este parte. Principalele prevederi și elemente de noutate includ: a. Instituirea MNIMR cu structură formală, și mandat clar; b. Regulamentul Mecanismului național de implementare, monitorizare și raportare a implementării tratatelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului.
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare
Au fost analizate următoarele opțiuni alternative: a. Menținerea actualului cadru instituțional (ex. Consiliul Național pentru Drepturile Omului, HG nr. 65/2019), însă evaluarea practică a demonstrat că acest cadru nu oferă instrumente suficiente de coordonare, responsabilizare și raportare eficientă. b. Reorganizarea parțială a CNDO fără a institui un mecanism național formalizat – această variantă a fost respinsă deoarece nu asigură coerența între nivelul central și local, nici implicarea sistematică a societății civile. c. Crearea unui mecanism informal, bazat pe bune practici fără fundament juridic clar – această soluție a fost considerată instabilă și incompatibilă cu standardele internaționale în materie de drepturi ale omului.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Implementarea MNIMR în noua formulă va contribui la o mai bună coordonare instituțională între autoritățile administrației publice centrale și locale, prin atribuirea de roluri clare: CNDO/Subcomitete, Secretariat permanent, coordonatori în domeniul drepturilor omului, comisii specializate și comisii teritoriale. Se preconizează o redistribuire a atribuțiilor, fără creșteri de personal. Activitatea va fi sprijinită de echipe existente în cadrul autorităților publice, iar monitorizarea va fi susținută de un sistem digital național, care va reduce volumul sarcinilor administrative repetitive.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Costurile estimative sunt minime și gestionabile în cadrul bugetelor existente. Cheltuielile țin de logistică administrativă, instruiți periodice și funcționarea platformei digitale (dezvoltare, mentenanță). Se preconizează ca o parte din costuri (instruirea funcționarilor) să fie acoperite cu sprijinul partenerilor internaționali. Nu este necesară crearea de instituții noi, ci consolidarea celor existente.
4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil. Proiectul nu impune reglementări directe pentru mediul privat și nu generează costuri administrative sau de conformare pentru întreprinderi. Indirect, prin consolidarea drepturilor omului și a statului de drept, poate contribui la îmbunătățirea climatului investițional.
4.4. Impactul social 4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal 4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Proiectul are un impact social pozitiv, promovând transparența, participarea și responsabilitatea statului față de cetățeni. Va facilita implicarea sectorului asociativ, altor părți interesate în procesele de consultare și va contribui la monitorizarea mai eficientă a politicilor sociale. Consolidarea procesului de raportare va duce la politici publice mai bine adaptate la nevoile reale ale populației și ale grupurilor vulnerabile.
Nu se prevede colectarea de date cu caracter personal sensibile. Informațiile procesate vor fi de natură instituțională și statistică. În cazul în care vor apărea necesități de colectare de date personale, se vor respecta standardele Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal și vor fi aplicate măsuri tehnice și organizatorice adecvate pentru prevenirea accesului neautorizat.
Proiectul promovează egalitatea de gen și combaterea discriminării prin consultări sistematice și implicarea activă a societății civile, inclusiv a organizațiilor de profil. Mecanismul susține participarea echilibrată în comisii și procesul decizional. Se creează astfel premise pentru integrarea dimensiunii de gen în procesele de analiză, planificare și monitorizare.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil. Proiectul nu reglementează activități cu impact asupra mediului și nu implică modificări ale utilizării resurselor naturale sau ale proceselor industriale.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Implementarea MNIMR va contribui la: a. Creșterea capacităților administrative și instituționale; b. Îmbunătățirea relației dintre stat și societate civilă; c. Asigurarea unui dialog eficient cu mecanismele internaționale; d. Promovarea unei culturi a responsabilității în respectarea drepturilor omului în cadrul APC și APL.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe portalul guvernamental www.particip.gov.md, a fost publicat anunțul privind inițierea elaborării proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la Mecanismul național de implementare, monitorizare și raportare a implementării tratatelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului, la care Republica Moldova este parte linkul: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/cancelaria-de-stat-anunta-initierea-procesului-de-modificare-hotararii-guvernului-nr-652019-cu-privire-la-consiliul-national-pentru-drepturile-omului-cndo/12855>

Proiectul Hotărârii de Guvern a fost elaborat în conformitate cu prevederile stabilite în Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative și urmează să fie supus avizării și consultării publice în conformitate cu prevederile art. 9 al Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul Hotărârii Guvernului urmează va fi avizat de către autoritățile cu competențe pe domeniu. Conform procedurii, va fi supus expertizei anticorupție și expertizei juridice.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Adoptarea hotărârii de Guvern privind MNIMR va duce la:

a. Abrogarea:

1) Hotărârea Guvernului nr.65/2019 cu privire la Consiliul național pentru drepturile omului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 49-58 art. 101), cu modificările ulterioare;

2) Hotărârea Guvernului nr. 338/2023 cu privire la Consiliul național pentru protecția drepturilor copilului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 208-209 art. 494);

3) Hotărârea Guvernului nr. 234/2008 privind aprobarea Regulamentului-cadru al comisiilor teritoriale pentru combaterea traficului de ființe umane, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. Nr. 47-48 art. 298), cu modificările ulterioare;

4) Hotărârea Guvernului nr. 472/2008 cu privire la aprobarea componenței Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane și a Regulamentului Comitetului național, cu toate modificările (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 69-71 art. 453), cu modificările ulterioare;

5) Dispoziția Guvernului 6-d din 13 ianuarie 2023 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru al comisiilor specializate create în cadrul Consiliului național pentru drepturile omului(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr.35-38/81).

b. Autoritățile administrației publice centrale în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri vor asigura cadrul normativ intern pentru consolidarea activității coordonatorului în domeniul drepturilor omului, a comisiilor specializate pentru drepturile omului, precum și de instituire a indicatorilor de performanță instituționali în conformitate cu MNIMR, cu informarea Cancelariei de Stat.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Agenția Națională de Prevenire și Combateră a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie vor înainta Guvernului propuneri de ajustare a prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 449/2024 cu privire la Consiliul național coordonator în domeniul prevenirii și combaterii violenței, împotriva femeilor și a violenței în familie (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 305-307 art. 615), la normele Mecanismului național privind implementarea, monitorizarea și raportarea implementării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului.

c. Autoritățile care au reglementat la nivel instituțional activitatea comisiilor specializate vor ajusta regulamentele aprobate conform noilor prevederi cu respectarea termenului de 3 luni.

d. Se recomandă autorităților administrației publice locale de nivelul doi, în termen de 2 luni de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, să creeze Comisii teritoriale pentru protecția drepturilor omului, cu informare ulterioară a Cancelariei de Stat privind componența acestora.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Pentru implementarea prevederilor proiectului Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă a Cancelariei de Stat va coordona activitatea MNIMR.

Secretar de stat al Guvernului

Ana CALINICI